

„Psychologia inwestowania – błędy
najczęściej popełniane przez inwestorów”

Sochacki Cyprian

cypriansochacki@interia.eu

Wstęp

W inwestowaniu bardzo ważny jest poziom posiadanej przez nas wiedzy związanej z inwestycjami, doświadczenie oraz dobrane i stanowcze trzymanie się odpowiedniej strategii. Spełnienie wyżej wymienionych elementów powinno być receptą na sukces zakładając, że każdy inwestor podejmuje swoje decyzje w sposób racjonalny. Jednakże w procesie zwanym inwestowaniem istnieje ryzyko inwestycyjne związane z Twoją osobą, gdyż okazuje się, iż wielu ludzi podczas dysponowania swoimi pieniędzmi kieruje się swoimi emocjami, które potrafią wszystko zepsuć. Emocje nie są naszymi przyjaciółmi, ponieważ utrudniają racjonalny osąd sytuacji i sprawiają, że zaczynamy się „wyłamywać” z dobranej przez nas strategii inwestycyjnej. Do tego problemu zazwyczaj opisywane są dwie emocje, mianowicie jest to strach i chciwość. Właśnie one powodują, że czasem zachowujemy się w sposób nieodpowiedni finansowo. Psychologia inwestowania skupia się na zachowaniach ludzi, które składają się na proces podejmowania decyzji finansowych. Według niej uczestnicy rynku niekoniecznie podejmują decyzje w sposób racjonalny, co powoduje złą wycenę instrumentów finansowych. Poniżej postaram się wymienić podstawowe błędy popełniane przez ludzi związane z psychologią behawioralną.

Błędy najczęściej popełniane przez inwestorów:

Uleganie zachowaniom stadnym

Podczas inwestowania naszych środków często podążamy za tłumem i dokonujemy podobnych zachowań. O ile taka decyzja nie zawsze jest złym rozwiązaniem to może się ona okazać tragiczna w skutkach. W punktach zwrotnych warto działać przeciwko większości, ponieważ inwestorzy wtedy nadmiernie emocjonują się tym, co się dzieje wokół nich i zaczynają się zachowywać nieracjonalnie np. niepotwierdzona informacja może spowodować panikę, która następnie sprawia, iż inwestorzy pozbywają się akcji danego podmiotu i w ten sposób wywołują falę sprzedaży walorów danej spółki oraz chwilowe obniżenie wyceny. Odwrotna sytuacja się dzieje, gdy zamiast paniki panuje euforia.

Efekt utopionych kosztów

Wybierając spółki do naszego portfela powinniśmy się posługiwać różnymi analizami, wskaźnikami. Gdy w końcu decydujemy się wybrać dany walor to przewidujemy lub liczymy na to, że jego cena będzie rosła w danym okresie czasowym. Jednakże, często zdarzy się tak, iż nasze decyzje będą błędne więc nasze aktywa zaczną przynosić stratę. W takiej sytuacji ludzie nie potrafią wyjść z pozycji, bo często liczą, że akcje odrobnią straty. W ten sposób można stracić więcej pieniędzy, gdy kurs będzie dalej spadać, ponieważ im większy spadek tym większy jest potrzebny wzrost, aby wrócić do stanu pierwotnego np. 20% przeceny powoduje konieczność odrobienia 25%, aby powrócić do punktu wyjścia. Niektórzy uważają, że dopóki nie sprzedadzą danego waloru to strata jest tylko na papierze, a jeszcze inni po prostu boją się przyznać, że popełnili błąd decydując o zakupie danych papierów wartościowych. Na giełdzie lepiej mieć pieniądze niż oszukiwać się, że ma się rację.

Przesuwanie zleceń stop loss

Na giełdzie można zauważyć częste stosowanie zleceń sprzedaży waloru po każdej cenie w związku z przeceną akcji, która przekroczyła ustalony przez nas poziom cenowy. Takie zlecenia mają swoje plusy oraz minusy. Zdarza się, iż ludzie, którzy decydują się na korzystanie z takiej metody zapobiegania strat nie są konsekwentni w swoich działaniach. Gdy stosujemy określoną strategię to powinniśmy zachowywać dyscyplinę i być zdeterminowani. Obniżanie pułapu zlecenia stop loss wcale nie sprawi, że nagle kurs poszybkuje w górę, tylko sprawia, że narażamy się na poważniejsze straty, dużo większe niż początkowo zakładane. Ważne jest również, aby nasze zlecenie było realnie ustawione na platformie transakcyjnej, a nie znajdowało się tylko teoretycznie w naszej głowie, gdyż w takiej sytuacji łatwiej ulegamy temu niepożądanemu zjawisku.

Uśrednianie strat

Niektórzy ludzie, których wartość posiadanych akcji spada próbują zmniejszyć stratę poprzez ponowne kupowanie akcji danej spółki, mimo tego, że cena dalej leci w dół. Uznają, iż cena jest tańsza więc warto dokupić ten sam stratny walor. Dzięki temu maleje % naszej straty, ale tak naprawdę nie tracimy mniej pieniędzy, gdyż jest to tylko złudzenie np. kupiliśmy papiery wartościowe w ilości 100 każdy za 100zł, następnie cena spada do 50zł więc nasza strata wynosi 50%, po dokupieniu kolejnych 100 akcji tym razem za 50 zł sprawiamy, że mamy 200 akcji, których średnia cena zakupu wyniosła 75zł, a więc nasza strata zmalała z 50% do 33%. Takie zachowanie przy ponownym spadku cen powoduje jeszcze większą ilość traconych przez nas pieniędzy.

Szybkie zamykanie zyskownych pozycji

Czasami, gdy inwestorzy wejdą w posiadanie akcji spółki, która przynosi zyski to popełniają błąd polegający na tym, iż zbyt szybko sprzedają pozycje, które mają potencjał do dalszych wzrostów. Gdy trend spółki jest wzrostowy powinniśmy korzystać z posiadania akcji jak najdłużej, ponieważ wzrost zysków wymaga czasu. Nie powinno się sprzedawać akcji w momencie, gdy trwają małe korekty.

Słuchanie porad innych ludzi

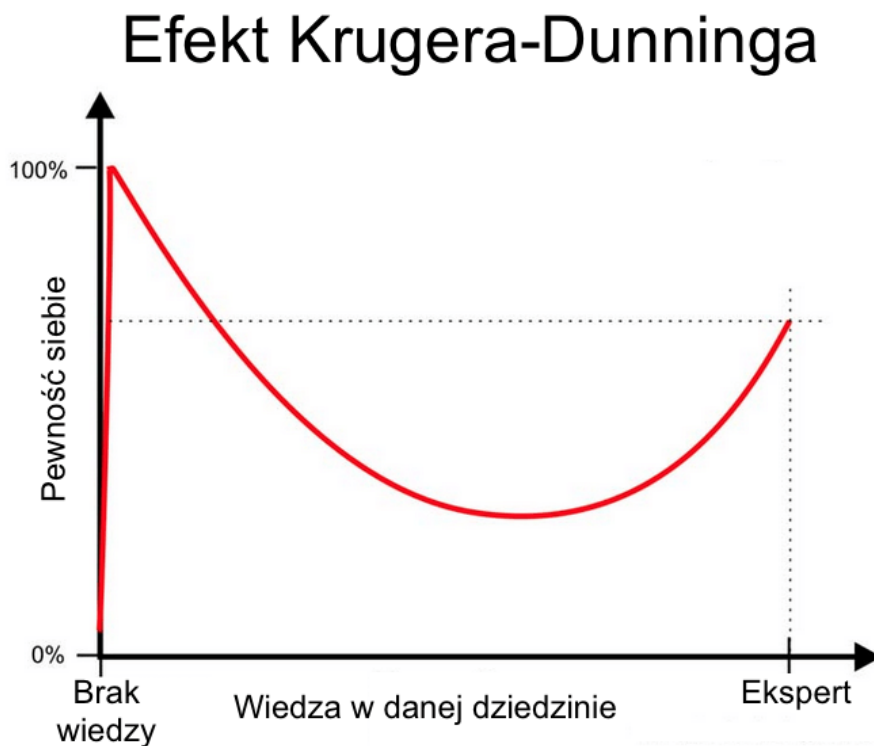
Inwestując własny kapitał spotkamy się z sytuacją doradzania nam przez innych. Gdy doradza nam przyjaciel lub ktoś z rodziny to często stosujemy się do danej nam porady, ponieważ ufamy takiej osobie. Jednakże, taka osoba może nie posiadać wcale doświadczenia w danej dziedzinie i co z tego wynika, będzie nam radzić źle. Również słuchamy przypadkowych osób oraz ślepo wierzymy w to co mówią. Przed podjęciem decyzji inwestycyjnej powinniśmy mieć na uwadze, że większość ludzi traci pieniądze na rynku forex albo niektórzy z nich po prostu są złośliwi i rozpowszechniają fałszywe informacje, żeby „powinęła nam się noga”. Kolejna niebezpieczna sytuacja dotyczy słuchania ekspertów finansowych, którzy w telewizji mają płacone za mówienie a nie za skuteczność wypowiedzianych rekomendacji. Jeżeli taka osoba się pomyli (to, że ktoś jest ekspertem nie oznacza, że jest nieomylny i nie jest zbyt pewny siebie) to może później łatwo wybrnąć z tej pomyłki, Ty natomiast za ten błąd zapłacisz swoimi pieniędzmi. Tytuł doradcy finansowego nie jest w żaden sposób usankcjonowany i każda spółka może go nadać swoim pracownikom, gdy tylko będzie chciała, dlatego każda porada powinna zostać gruntownie sprawdzona i musi być poprzedzona faktami. Inną sprawą jest to, że gdy w mediach pojawiają się informacje o możliwości zarobku na giełdzie lub na kryptowalutach to zazwyczaj dla nas jest już na ten zysk za późno.

Brak cierpliwości

Początkujący inwestorzy są bardzo niecierpliwi chcąc zarobić grubą fortunę w ciągu kilku dni nie wiedząc, że aby tego dokonać potrzeba czasu. Cierpliwość jest bardzo ważna, ponieważ bez niej nie można trwać w swoich inwestycjach. Gdy pojawią się różne problemy takie jak spadek ceny akcji osoby niecierpliwe podejmują decyzje o przedwczesnym wyjściu z inwestycji pomimo dobrych rokowań danej spółki. Ten problem przejawia się także w tym, iż inwestor posiadający pieniądze przeznaczone na inwestycje chce je jak najszybciej ulokować i nieustannie próbuje zajmować nowe pozycje (często decyzje te podejmowane są, gdy nie wszystkie przedtem założone kryteria zostały spełnione), przez co prowizja będzie zjadać jego kapitał oraz powoduje brak czekania na transakcje o wysokim prawdopodobieństwie sukcesu. Trzeba pamiętać, że inwestowanie to nie są wyścigi i aby osiągnąć sukces trzeba być cierpliwym. Sam Warren Buffet uważany za najlepszego inwestora na świecie powiedział, że „Giełda jest miejscem transferu pieniędzy od aktywnych do cierpliwych”.

Nadmierna pewność siebie

Wielu inwestorów po przestudiowaniu materiałów dotyczących inwestowania na giełdzie przecenia swoją wiedzę. Niestety nie mają oni doświadczenia, którego nie sposób zdobyć czytając książki oraz biorąc udział w odpowiednich kursach. Ten problem może dotyczyć także ekspertów, ponieważ uważają oni, że jeżeli mają tytuły naukowe oraz nagromadzili ogromną ilość wiedzy to będą mogli z łatwością przewidywać przyszłe ruchy na rynkach. Osoby z nadmierną pewnością siebie popełniają wiele niepotrzebnych błędów takich jak ignorowanie wskaźników czy podejmowanie nadmiernego ryzyka co zazwyczaj oddziałuje negatywnie na wyniki inwestycyjne. Giełda wielokrotnie potrafi nauczyć ludzi pokory i pokazać, że tak naprawdę uczymy się przez całe życie i nic nie jest pewne. Wykres ukazujący efekt Krugera-Dunninga pokazuje nam także, że często osoby, które mają najmniej do powiedzenia na dany temat w związku ze swoją ubogą wiedzą, potrafią być bardziej pewne siebie niż niejeden ekspert.

Podsumowanie

Inwestorzy podczas swojej kariery inwestycyjnej wielokrotnie będą zachowywać się nieracjonalnie, popełniając różnorakie błędy. Dotyczy to zarówno osób początkujących jak i doświadczonych, które nie mają pojęcia, że takie sytuacje mogą też ich dotyczyć. Wymieniając najczęściej popełniane błędy pokazałem, iż mogą one znacząco wpływać na wyniki inwestycyjne. Jeżeli chcemy odnosić sukcesy powinniśmy unikać błędnych zachowań, dlatego ważne jest, aby uświadamiać ludzi oraz popularyzować wiedzę z tego zakresu.

Bibliografia:

- Maliński Tomasz, *Gielda Papierów Wartościowych dla bystrzaków*, Wydawnictwo HELION, Gliwice (2015)
- Raport *Pułapki inwestowana – 7 błędów, które odbierają Twoje zyski*, Strefa inwestorów pod redakcją Pawła Biedrzyckiego
- <http://okiemmaklera.com/najczesciej-popelniane-bledy/>
- <https://www.slideshare.net/CezaryA/psychologia-i-najczciej-popeniane-bdy-podczas-inwestowania>
- <http://www.jakgracnagiieldzie.com.pl/12-bledow-najczesciej-popelnianych-przez-inwestorow>